

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

1. Wat is de aanleiding?

Het besluit bevat een aantal verbeteringen in de toeslag voor de onderstandsgerechtigde die de leeftijd heeft bereikt waarop recht op ouderdomspensioen ontstaat op grond van de Wet algemene ouderdomsverzekering BES (hierna: toeslag AOV). Op 18 december 2019 heeft de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid beide Kamers geïnformeerd over een aantal aanpassingen in de voorwaarden voor de toeslag AOV vanwege het belang van het verbeteren van de inkomenspositie van ouderen in Caribisch Nederland. Het gaat om een verruiming van de vermogensvrijlating voor AOV-gerechtigden, de introductie van een pensioenvrijlating en het verschuiven van de toeslag zelfstandig wonen naar de toeslag AOV voor AOV-gerechtigden. De regering maakt daarnaast van de gelegenheid gebruik een aantal andere wijzigingen door te voeren in het besluit.

2. Wie zijn betrokken?

Het besluit is in overleg met de RCN-unit SZW uitgewerkt. Daarnaast zijn de openbare lichamen betrokken.

3. Wat is het probleem?

Aanpassing voorwaarden toeslag AOV

In de aanloop naar inwerkingtreding van toeslag voor AOV-gerechtigden via de onderstand zijn zorgen geuit over het aantal mensen dat in aanmerking zal komen voor de toeslag. Hierbij is specifiek gewezen op de inkomens- en vermogenstoets. Ouderen die gespaard hebben voor hun oude dag zouden door de vermogenstoets buiten de boot vallen, aldus de eilandbesturen. De eilandbesturen zijn van mening dat zo min mogelijk beperkende voorwaarden zouden moeten gelden om in aanmerking te komen voor de toeslag. Het doel van de toeslag is om de inkomenspositie van alleenstaande AOV-gerechtigden en gehuwden met AOV en een gezamenlijk inkomen onder het wettelijk minimumloon te verbeteren. Op basis van signalen van de eilandbesturen heeft de regering geconcludeerd dat het een risico is dat door de voorwaarden die aan de onderstand zijn verbonden, het doel van de maatregel niet bereikt wordt.

Betrekken arbeidskundig onderzoek bij de beoordeling van volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid

Op grond van artikel 17, tweede lid, van het Besluit onderstand BES is iemand volledig en duurzaam arbeidsongeschikt als op basis van een rechtstreeks en objectief medisch oordeel wordt vastgesteld dat iemand als gevolg van ziekte en gebrek volledig en duurzaam niet in staat is om algemeen geaccepteerde arbeid te verrichten. In de uitvoeringspraktijk is naar voren gekomen dat op basis van het medische oordeel wordt vastgesteld dat iemand gedeeltelijk arbeidsongeschikt is als gevolg van ziekte en gebrek, terwijl de betrokkene in de praktijk niet in staat is om doelgerichte handelingen in een arbeidsorganisatie te verrichten die resulteren in producten of diensten die een economische waarde hebben. Het gevolg is dat de betrokkene niet in aanmerking komt voor de toeslag voor volledig duurzaam arbeidsongeschikten en tegelijkertijd niet de mogelijkheden heeft om inkomen uit arbeid te verwerven. Het is voor deze betrokkene niet mogelijk om een inkomen te verwerven waarmee in de noodzakelijke kosten van het bestaan kan worden voorzien.

Uitsluiten fraudevorderingen socialezekerheidswetten van vermogenstoets

Net als in Europees Nederland kan de situatie dat verzwegen (buitenlands) vermogen een knelpunt vormt in de handhaving, zich in de onderstand in Caribisch Nederland voor doen. Dit kan het geval zijn als door verzwegen bezit de inlichtingenplicht wordt geschonden en het recht op onderstand als gevolg daarvan herzien of ingetrokken moet worden. De onterecht of tot een te hoog bedrag verstrekte onderstand wordt teruggevorderd. Als de betrokkene vervolgens opnieuw een aanvraag doet op de onderstand, wordt de terugvordering van de verstrekte onderstand als schuld meegenomen in de vermogensberekening. De schuld wordt afgetrokken van het (geconstateerde)

bezit van de gerechtigde. Daardoor kan het vermogen onder de toepasselijke vermogensgrens komen te liggen. Dit betekent dat betrokkene (weer) recht heeft op onderstand, ongeacht de aanwezige middelen. Het niet naleven van een verplichting levert zodoende voordeel op voor de belanghebbende, ten opzichte van burgers die de regels naleven. Dit valt niet te rechtvaardigen.

4. Wat is het doel?

Aanpassing voorwaarden toeslag AOV

Het doel van de wijziging is om de inkomenspositie van alleenstaande AOV-gerechtigden en gehuwden met AOV en een gezamenlijk inkomen onder het wettelijk minimumloon te verbeteren.

Betrekken arbeidskundig onderzoek bij de beoordeling van volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid

Het doel van het combineren van een verzekeringsgeneeskundig en arbeidsdeskundig onderzoek is om een beter beeld te kunnen vormen van de mogelijkheden van betrokkene, zoals bijvoorbeeld ook wordt toegepast bij de beoordeling of iemand volledig en duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie heeft en daarmee in aanmerking komt voor een uitkering op grond van de Wajong2015.

Uitsluiten fraudevorderingen socialezekerheidswetten van vermogenstoets

Het doel van het uitsluiten van fraudevorderingen ontstaan uit alle socialezekerheidswetten met inbegrip van strafrechtelijke afgedane sancties in Caribisch Nederland en Europees Nederland is om de onterecht gunstige positie van mensen met fraudevorderingen bij de toegang tot het recht op onderstand weg te nemen.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Aanpassing voorwaarden toeslag AOV

Onderzoeken laten zien dat ouderen in Caribisch Nederland moeite hebben om rond te komen. Voor mensen waarbij deelname aan het arbeidsproces niet aan de orde is, zoals gepensioneerden, staat inkomensbescherming voorop. Zij hebben immers geen perspectief meer om nu of in de toekomst met arbeid (zelfstandig) een inkomen te verwerven waarmee zij kunnen voorzien in hun kosten voor levensonderhoud. Met het oog hierop heeft de regering in 2018 een toeslag voor AOV-gerechtigden via de onderstand aangekondigd. Op basis van signalen van de eilandbesturen heeft de regering geconcludeerd dat het een risico is dat door de voorwaarden die aan de onderstand zijn verbonden, het doel van de maatregel niet bereikt wordt. Vanwege het belang van het verbeteren van de inkomenspositie van ouderen in Caribisch Nederland worden de voorwaardewaarden om in aanmerking te komen voor de toeslag aangepast.

Betrekken arbeidskundig onderzoek bij de beoordeling van volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid

Voor de beoordeling of iemand volledig en duurzaam arbeidsongeschikt is, is het van belang om een zo goed mogelijk beeld te kunnen vormen van de mogelijkheden van de betrokkene. Dit is niet mogelijk op basis van de huidige wetgeving.

Uitsluiten fraudevorderingen socialezekerheidswetten van vermogenstoets

De onderstand is het vangnet van de sociale zekerheid in Caribisch Nederland. De regering hecht veel waarde aan dit vangnet, dat een uiting is van solidariteit. Solidariteit impliceert echter ook dat alleen een beroep gedaan kan worden op publieke middelen als dat strikt noodzakelijk is. Misbruik ondermijnt het draagvlak van de sociale voorzieningen in ons land.. Als uitgangspunt geldt dat fraude niet mag lonen.

6. Wat is het beste instrument?

Voor de voorgestelde wijzigingen geldt dat deze alleen gerealiseerd kunnen worden door een wijziging van het Besluit onderstand BES. De verruiming van de vermogensvrijlating voor AOV-gerechtigden en de introductie van een pensioenvrijlating zijn reeds gerealiseerd via de

Beleidsregel toepassing Besluit onderstand BES 2019, maar worden door vastlegging in het besluit steviger verankerd.

7. Wat zijn de gevolgen?

Per onderdeel

Aanpassing voorwaarden toeslag AOV

-
- *Door het verschuiven van de toeslag zelfstandig wonen naar de toeslag AOV komen AOV-gerechtigden in aanmerking voor een hoger onderstandsbedrag ongeacht of zij zelfstandig wonen. Sinds 1 januari 2020 wordt door de RCN-unit al op deze aanpassing geanticipeerd.*

Betrekken arbeidskundig onderzoek bij de beoordeling van volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid

- *Voor personen die te maken krijgen met een beoordeling voor volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid, geldt dat hun beoordeling indien nodig niet alleen bestaat uit een medisch oordeel maar ook uit een arbeidsdeskundige oordeel. Dit geldt alleen voor (her) beoordelingen die na inwerkingtreding van het wijzigingsbesluit plaatsvinden.*

Uitsluiten fraudevorderingen socialezekerheidswetten van vermogenstoets

De wijziging heeft gevolgen voor personen die gefraudeerd hebben met socialezekerheidsregelingen in Caribisch Nederland of Europees Nederland en die een beroep doen op de onderstand in Caribisch Nederland. Het gaat alleen om personen bij wie er bezit tegenover de schulden staat, waarover zij redelijkerwijs kunnen beschikken. De belanghebbende moet het bezit eerst te gelde maken, voordat een beroep op onderstand kan worden gedaan. Net zoals dit van iedere andere burger wordt verlangd. Zijn er geen aanzienlijke bezittingen, dan staat de middelentoets ook na de wijziging niet in de weg aan het recht op onderstand.

Algemeen

Gevolgen voor werkgevers

De lagere regelgeving heeft geen gevolgen voor werkgevers.

Financiële effecten en regeldruk

PM Na check FEZ